

Debatt

ÅKE NYBERG:

Moderaterna och vattenkraften

Just nu pågår en omfattande propaganda för att få oss att acceptera att Kalixälven byggs ut. Ett inslag i kampanjen har blivit G Sundins artikel, Mer vattenkraft, i nr 2/83 av Svensk tidskrift.

Måste då älven slaktas? Nej, om det nu bara gäller energiförsörjningen. Glädjande nog minskar oljeförbrukningen snabbare än beräknat och andelen olja från Mellersta Östern blir allt lägre. I själva verket minskar den totala förbrukningen så snabbt att Petroleuminstitutet går ut med helsidesannonser för att hålla konsumtionen uppe. På elsidan stagnerar förbrukningen. Uppenbart närmar vi oss ett nytt skede när den energisnåla tekniken tar över. Datorer och video är försumbara förbrukare. Lågkonjunkturen spelar väl också in men ganska säkert är den tiden förbi när tung energikrävande industri får ökande volym. Det som trots allt håller konsumtionen uppe är övergången till elvärme som gynnas av prisskillnaden mellan olja och el. Men utan de långa avbrotten på kärnkraftsidan får kraftbolagen besvär med att finna avsättning för all den nya kraften. Snart kommer nya reaktorer och de äldre blir mer driftsäkra. Tillgången på el stiger brant.

Energiläget är tillfredsställande och kan ej ge motiv för att nu bygga ut någon av de orörda älvarna. Problemet reduceras därför till en sysselsättningsfråga. Statliga Vattenfall undviker i det längsta att dra full konsekvens av riksdagsbeslutet som fredar de fyra Norrlandsälvarna. Därför berörs nu kanske 800 man om inte en stor älv får byggas ut omgående. Men en del av dessa 800 kan nog få annat arbete inom verket. Naturlig avgång, tidig pensionering osv kan klara resten. Vattenfall har råd och brukar också ta väl hand om sin personal. Däremot blir det inga nya jobb för lokalbefolkningen. Säg att 200 personer hade kunnat få enklare jobb åren framöver. Betydelsefullt men jämfört med den totala arbetsmarknaden är 200 inte mycket.

Utbyggnadsvinsten blir liten och skall jämföras med det som måste offras. Låt oss ge

nast slå fast att oersättliga naturvärden förstörs. En förlust för oss som lever nu – en förlust för alla kommande generationer. Vi våldför oss på en älv som annars kan få strömma fritt i evighet.

En utbyggnad nu är uppenbart orimlig. Många kommer att skakas i sitt inre. Allt fler börjar tveka om människans absoluta överhöghet över andra livsformer och om vi obotligt skadar naturen för egen vinnings skull så känns det som något orsakligt. Livsvärdet hotas i grunden. Insikten ökar också om hur omoraliskt det är att låta kommande släktled betala för vår överkonsumtion nu.

Socialdemokraterna förstår givetvis att en utbyggnad av Kalixälven har sina politiska risker. Liksom vid skatteuppgörelsen behövs en tillfällig partner som vid behov kan utnyttjas som buffert. Men oavsett hur ansvaret fördelas mellan socialdemokraterna och moderaterna så kan konsekvenserna bli förödande för båda.

En utbyggnad av Kalixälven blir för många en vändpunkt. Att bevara älven är en vital fråga och det blir naturligt att *aldrig* mer rösta på partier som ställer sig bakom en utbyggnad. Detta avståndstagande för all tid är logiskt därför att skadorna vid en utbyggnad icke är tidsgränsade.

Även om de flesta är emot kan ett utbyggnadsbeslut trumfas igenom politiskt. Vattenfall rivstartar då så att en utbyggnad kan ses som en realitet inför nästa allmänna val. Radikala personer, utan tro på den representativa demokratin, får en förevändning att ta saken i egna händer. Oklokt givetvis eftersom allas intressen skadas och beslutsfattarna binds vid beslutet. Men en vild aktion kan nog inte undvikas. Så får då Sverige sin "Altaälvsstragedi" med följder för demokratin som icke låter sig bestämmas.

Om känsla och förnuft får råda kommer Kalixälven inte att byggas ut. Moderaterna har ett särskilt ansvar i sammanhanget. Låt älven leva.